

Gut nog an toe

Aanverwante artikelen
zelf meebrengen

Gut nog an toe

Aanverwante artikelen zelf meebrengen

Paul Dunki Jacobs

Brave New Books
Delftsestraat 33
3013 AE Rotterdam
info@bravenewbooks.nl

Gut nog an toe
Voor het eerst uitgegeven in 2025

Schrijver: Paul Dunki Jacobs
Coverontwerp: Paul Dunki Jacobs
ISBN: 9789465312255
© Paul Dunki Jacobs

Voorwoord van een Poroloog

Een poroloog is een proloog met één 'o' teveel. Een typefoutje. Ik vond het wel vriendelijk staan. Wat ik natuurlijk bedoelde te zeggen is dat u nu in de proloog zit. Het voorwoord van dit boekje.

Men vraagt mij wel eens - niemand recentelijk, maar het gebeurt - hoe een boekje als dit tot stand komt. 'U heeft dat toch geschreven?', klinkt het dan, op een toon die doorgaans gereserveerd is voor mensen van wie men vermoedt dat ze onlangs zijn overgeschakeld op vloeibaar voedsel. En dan zeg ik: 'Jazeker. Maar ik schreef het niet alleen.'

'Met wie was deze samenwerking?' vraagt men verder, in een mengsel van argwaan en geveinsde belangstelling.

'Met A.I.' zeg ik dan. Kunstmatige intelligentie.

Het is alsof men plots een spruit in een slagroomtaart aantreft. Men fronst. Men gruwelt. Men richt zich op in zijn stoel en zegt iets als 'bah' of, als men zich eloquent waant, 'getver'. Ik zie de boe-roepers al aankomen: een optocht van bezorgde lieden met juten hesjes, zelfgepunnikte meningen en de vaste overtuiging dat de menselijke geest het allerhoogste is, al komt men daar doorgaans pas achter na drie glazen port.

Maar, waarde lezer, laat mij u iets influisteren - een vraag; zachtaardig en redelijk. Gaat u nog naar de bioscoop? Heden ten dage ziet men daar immers niet alleen acteurs van vlees en bloed, maar ook pixels met ambitie. De acteur haalt zijn capriolen uit, met op de achtergrond niets dan een groen scherm. De rest wordt later aangevuld ... met A.I.

En u koopt vast ook geen muziek meer - die nobele kunstvorm - omdat het tegenwoordig voor de helft gecomponeerd wordt door computerprogramma's en plug-ins. De componist zelf zit erbij als een treinmachinist: hij mag nog wel af en toe aan een knopje zitten, maar de rest doet het apparaat.

En u rijdt natuurlijk ook niet in uw Hybrid e-SUV omdat A.I. teveel van uw taak als bestuurder overneemt.

Ook de elektrische fiets mijdt u als de pestilentie vanwege de computer gerelateerde gadgets, die het trappen tot bijzaak maken.

U maakt natuurlijk geen selfies meer, waarop u een effectje loslaat om er vervolgens de wereld mee te vervelen.

Ook maakt u voor uw presentatie van komende maandag geen grafiekjes met de computer. U bent nog van het ouderwetse handwerk, op schoolborden met bordkrijt, of, moderniteit die u bent, brengt u een flip-over in gereedheid, met in uw knuist een heuse vilt-

stift.

Denk hier maar eens over na wanneer u vanuit de trein alvast uw thermostaat een graadje hoger draait.

Maar vergeef mij mijn A.I. gebruik. En ik heb het niet lichtvaardig gedaan.

Nee, ik schreef elk verhaaltje, elk gedicht, eerst met de hand, als een middeleeuwse 'uomo universale'.

En pas daarna haalde ik de machine erbij.

'Zeg het eens,' zei ik. 'Wat vind je ervan?'

Waarop A.I. sprak - niet met stem, maar met keurige correcties. 'Die zin hapert. Dat woord kraakt. Die metafoor moet naar de fysio. Kijk eens naar Bomans, Verbogt of Indridason, hoe die de dingen doen. Let eens op van Binsbergen en Kouwenaar. Zeehelden zijn het, landhelden en hemelbestormers.'

Zo werkten wij samen. Ik, de mens. En zij, de digi-entiteit zonder lichaam, maar met een zekere scherpste van geest.

En nu ligt het hier. Een boekje.

Geschreven door een schrijver van tweeënzeventig jaren, geboren in tijden dat een radio het enige elektrische apparaat was dat men in huis had, op wat lampen en de draaischijftelefoon na.

Dus als u zich geroepen voelt tot boegedrag, doe het dan met stijl. Gebruik een bijvoeglijk naamwoord. Schuif met verve een bijzin naar voren. Neem een pauze voor effect. Maar weet: dit boekje is met liefde gemaakt. En met inzet. En met samenwerking. Voor u.

En als u, tijdens het lezen, iets broemt als 'wel, wel ... alleraardigst,' dan heb ik mijn doel bereikt.

Dus: ga zitten. Lees. Glimlach. Of frons. Alles is toegestaan, behalve onverschilligheid.

Graag druk ik u nog één aanbeveling tegen de borst; lees niet meer dan twee verhaaltjes achtereen. Heus.

En nu, op naar het eerste verhaaltje dat, net als alle andere verhaaltjes met een #-tekentje begint.

Welkom.

Uw toegewijde poroloog.

Deze zomer gaan we op vakantie. Op zichzelf al een gebeurtenis van formaat. Niet omdat we iets spectaculairs van plan zijn, verre van, maar omdat het een reis van meer dan twee weken betreft – wat voor mij net zoiets is als een winter doorbrengen zonder elektrische deken. Het idee van ‘op vakantie gaan’ roept bij veel mensen beelden op van zonovergoten stranden, kronkelige steegjes in mediterrane dorpen, en koffers die zich volproppen met verwachting. Bij mij roept het eerder een gevoel van onrust op: moet dat nou? Het lijkt op het zenuwachtige trippelen van een kleutertje dat voor het eerst naar school moet, zijn broodtrommeltje te stevig in zijn vuistjes geklemd.

Natuurlijk kun je ook gewoon thuisblijven. De dagen zich laten ontvouwen zonder dat er iets groots hoeft te gebeuren. Een wandelingetje maken in het beeldenparkje aan de rand van de stad - waar de stilte iets zachter landt dan elders. Of jezelf verrassen met een rondvaart op een of ander riviertje, zo’n trage tocht langs oevers die eigenlijk niet interesseren, maar die vanaf het water net iets vriendelijker lijken.

Voor mij is dat al genoeg. Een vakantie zonder koffer. Zonder overstappen.

Mijn vriendin vroeg het ergens in maart, toen het voorjaar nog aarzelend in de ochtenden leunde. Het was een vraag waar nog twijfel in doorschemerde, maar die toch bedoeld was om serieus genomen te worden: *‘Heb jij al een idee voor onze zomervakantie?’*

Daar begon het mee.

Zo’n vraag komt altijd net te vroeg.

Ik bevond me nog in de beschutting van de winter, omringd door sjaals, de boven vermeldde elektrische deken, en geitenwollen sokken die niet alleen mijn voeten warm houden, maar - zolang ik mijn schoenen nog niet aan heb - ook de wereld een beetje op afstand.

Natuurlijk voel ik onderhuids het verlangen naar zon en langere dagen al zachtjes porren, maar het is nog zo ver weg.

Toch liegt de kalender niet. De tijd wacht op niemand, en zeker niet op mij. Ik moet schakelen. Maar waar zit die knop? Die waarmee je jezelf uit de winter haalt en in de zomermodus zet.

Ergens diep vanbinnen weet ik dat mijn vriendin al weken aan het opschakelen is, steeds vaker over burens praat die al een vakantie-

bestemming hebben geboekt naar plekken met wijngaarden en schilderachtige havens.

Ik niet. Mijn gedachten hebben altijd tijd nodig, ze zetten zich pas in beweging als ze het echt niet meer kunnen uitstellen.

En dus, op een avond waarop de lucht een beetje naar gras begon te ruiken, pakte ik toch de landkaart er maar eens bij. Niet uit daadkracht, maar meer uit overgave.

Mijn vinger gleed langs Groningen - al eens geweest. Mooie provincie, hoor, maar toch. Friesland, dacht ik. Te recent nog. Limburg, Zeeland, een vergeten hoekje van België misschien. Maar nergens klopte iets. Geen hupje in mijn hart. Geen stille ja.

En toen, zonder dat ik het echt doorhad - alsof mijn gedachten een paadje zagen dat ik zelf niet had gezien - hoorde ik mezelf vragen: *'Engeland?'*

Het werd even stil.

Mijn vriendin, die wel gewend is dat ik soms iets onverwachts zeg, gleed nu bijkans van haar stoel.

'Engeland?' herhaalde ze, terwijl ze zich vasthield aan de tafel alsof we al in een storm op het Kanaal zaten. *'Jij zei ooit dat je nooit meer verder dan tweehonderd kilometer van huis wilde!'*

Ik keek haar aan, een beetje schuldbewust misschien, en vroeg of Engeland echt zover weg was, maar het was al te laat. De piketpaaltjes waren verzet. De richting was gekozen.

Ze was nog een beetje buiten adem van schrik en blijdschap, een combinatie die ik niet goed van haar ken, toen ze zei:

'Oh, heerlijk, Engeland. Wat lief van je om daar heen te willen.'

Ik zweeg even. Dacht aan haar blij gezicht, aan mijn geitenwollen sokken die dit keer misschien thuis zouden blijven, en aan de veerboot die me straks van het continent naar het eiland zou brengen.

Drie minuten later was de eerste B&B geboekt. Daarmee was de weg terug definitief afgesloten.

Wat heb ik gedaan? dacht ik, terwijl de wereld in mijn hoofd een beetje kantelde. Helemaal de plas over. Links rijden. In ponden betalen. Rotondes tegen de wijzers van de klok in, oh, nee, mét de wijzers mee. En wie heeft daar eigenlijk voorrang? Links? Rechts?

We gaan er ook niet zomaar even heen. Geen vier daagjes met ieder een rugzakje en een extra paar slippers. Nee, dit wordt een verblijf van minstens twee weken. Twee weken in een land waar je bij elke over-

steek moet nadenken of je eerst links of rechts kijkt. De heimwee begon al zachtjes aan mijn mouw te trekken.

En toen - ik geef toe, het is een rare gedachte, maar ik zit anders in elkaar dan de meeste modelletjes van mijn bouwjaar - vroeg ik me hardop af: *Waar kunnen wij onze kleren wassen?*

Stel nou dat die B&B's geen wasmachine hebben. Wat dan? Ik voelde hoe een lichte paniek zich een weg omhoog baande, als luchtbelletjes na een te snel geopend flesje spa rood.

Mijn vriendin legde haar hand op mijn arm en zei, met de stem die ze gebruikt als ik mezelf kwijtraak in iets kleins: 'Dan doen we gewoon een handwasje.'

En gek genoeg werkte dat. Haar woorden verspreidden zich in mij als de dooier van een zachtgekookt eitje dat je voorzichtig doorprikt.

Toch, voor alle zekerheid - want die kant van mijn wezen doet nog waar het zin in heeft - zat ik de volgende ochtend achter mijn laptop. Die wasmachine liet me niet los. Je weet hoe dat gaat met sommige zorgen - ze trekken zich niets aan van relativering.

Op Maps zocht ik een grote plaats, in de buurt van het landelijk gelegen B&B'tje waar we de meeste tijd zouden verblijven. Salisbury. Ja, dat klonk goed. Vervolgens tikte ik: *laundrette Salisbury*. Klik.

Daar was het: 108 Wilton Road Westacre. Er stond zelfs een foto bij - een lege parkeerplaats met fier in het midden de wasserette.

We kunnen gaan, dacht ik. Misschien zei ik het ook hardop, dat weet ik niet meer. Maar ik voelde het in elk geval.

We kunnen gaan.

#

Nu even iets heel anders. Dit gaat het hele boek zo door. Ik waarschuw maar meteen bij het begin. Net wanneer u meent in een verhaal over onze vakantie te zitten, neem ik u mee naar een geheel niet ter zake doende afslag, die we ook daadwerkelijk nemen. Zoals deze.

Alles begint ergens, ook al zie je het niet. Iets duwt, iets trekt. Dat geldt voor stenen die vallen, rook die opstijgt. Het geldt zeker ook voor wat mensen zeggen. Voor samenlevingen. Elk gevolg begint bij de oorzaak. Vaak denken we - wanneer we deze ketting van oorzaak-en-gevolg in werking zetten - dat we vooruitgaan, onderweg zijn naar iets beters. Maar wat dat is, blijft vaag, onuitgesproken. Wat we wel weten, is dat

er voortdurend overal verandering is. De wereld is onrustig, zoals een lichaam dat niet slaapt. Altijd in beweging, altijd ergens heen.

Er moet dus iets zijn dat ons voortstuwt. Onzichtbaar maar voelbaar. Niet iets van staal of tandwielen, maar gebouwd uit mensen. Oorzaak-en-gevolg-en-oorzaak-en-gevolg, Dit kun je zien als een motor.

Dé motor.

En zoals dat gaat met alles wat door mensen is gemaakt, zitten er twee kanten aan.

Er is een lichte kant. Hoop, inzet, het geloof dat het beter kan. Maar daar tegenover staat iets anders. Iets zwaarders. Iets wat soms nauwelijks opvalt, zoals de schaduw van een wolk die langzaam over een veld glijdt. Maar soms ligt het er dik bovenop: zelfzucht, onverschilligheid, geweld, de drang om altijd meer te willen dan nodig is.

Als die donkere kant sterker wordt, dan gebeurt er iets. Niet ineens, maar geleidelijk. De veranderingen krijgen een andere toon. We praten dan niet meer over vooruitgang, maar over stilstand, en niet veel later over recessie, of verlies van normen en waarden. Over wat we niet meer kunnen, over wat er misgaat.

Dan krijgt het schurende gevoel dat niemand meer naar elkaar omkijkt toegang tot onze gedachten. Dan worden onze steden voller, maar ook eenzamer. Het onderwijs wankelt, de zorg zakt door haar knieën, de energievoorziening schiet tekort, het rechtssysteem staan onder druk, de immigratie loopt uit de hand, de misdaad krijgt een gezicht dat steeds vertrouwder wordt.

En toch ... die motor draait en draait. Misschien is dat wel het probleem. We hebben nooit geleerd hoe je een motor bouwt die alleen de goede kant op blijft lopen.

Het is niet zo dat we het niet blijven proberen. Steeds weer gaan we aan de slag om die haperende motor in orde te krijgen. Vaak lukt het, soms niet. Niet echt. En elke poging die faalt, laat sporen achter.

De wereld van nu, onze maatschappij van nu - is het resultaat van die steeds vaker falende motor.

Het is de optelsom van al onze ego's bij elkaar. Van alle keuzes die gemaakt zijn. En van alles wat we hebben laten gebeuren, omdat we dachten dat het ons niet raakte.

En dan komt er een moment dat het opnieuw afstellen van de stotterende motor niet meer afdoende is.

Niet zo heel lang geleden nog kregen de boel wel weer aan de praat en de weg kon worden vervolgd en de weg liep weer omhoog.

Maar nu, in dit tijdsgewricht, 2025, worden de haperingen frequenter en duren ze langer. En net als met een auto waar de motor het van opgeeft, kom je op een gegeven moment langs de kant van de weg te staan.

We zijn hard op weg naar deze situatie.

#

Maar goed, mijn vriendin en ik gaan naar Engeland. We zeiden tegen elkaar, als alles dan toch uit elkaar valt - en dat doet het - dan kun je maar beter iets van de leuke dingen hebben meegemaakt. Iets wat blijft hangen. Een moment waarop je later kunt terugkijken en zeggen: ja, daar waren we toen.

Wat kan ik zeggen over Engeland, over het deel waar wij waren, onder Londen? Tsja, het leek een soort bijlage van de hoofdstad. Een gevalletje randstad in het Engels. Wat me vooral bijblijft is de drukte. Alsof iedereen iets dringends moest doen. Het verkeer hield maar niet op. Wegen die zich soms smal voortsleepten alsof men nog met paard en wagen van huis gaat, maar zo vol waren met auto's en vrachtwagens, dat je over de motorkappen kon lopen. Slecht onderhouden ook, vol hobbels en kuilen - als je het vergelijkt met hoe strak en logisch alles bij ons is geregeld.

Veel van de wegbewijzing staat op de straten zelf geschreven, in grote letters, dat wel, maar als er auto's vlak voor je neus rijden, dan zie je te laat of helemaal niet welke afslag je moet nemen. Zelfs op de snelweg verschijnt soms opeens een rotonde, of sta je zomaar voor een stoplicht. Dat vond ik op een bepaalde manier ook wel troostrijk. Alsof niemand het daar echt erg vindt als iets even niet opschiet.

Van het landschap zie je weinig. Alles wordt verstopt achter heggen die in hoge mate ondoorzichtig zijn. Soms denk je - wanneer je door een dorp rijdt - dat iemand vergeten is de seizoenen een zetje te geven. Alles is blijven steken in de jaren vijftig. Of dertig, misschien. Er hing een geur van kolen, de beide soorten, of herinnering daaraan.

En toch houden ze ervan, de Engelsen. Ze houden van alles wat oud is. Kathedralen met muren die verhalen fluisteren die niemand meer precies kent, regeringsgebouwen uit tijden van koningen met namen als Edward en Henry, waar nu toeristen doorheen schuifelen alsof ze een geheim willen ontdekken dat nooit echt onthuld zal worden. Alles

wat ouder is dan zichzelf wordt daar gekoesterd. En die mensen - en ook de toeristen - staan ervoor in de rij. Ze betalen grif en dwalen dan urenlang langs vitrines vol manuscripten, potscherven en verroeste dolken. Ze kijken ernaar alsof er zonder deze spullen ineens geen verleden meer is

Ik vond dat mooi. En verbazingwekkend. Tegelijk. Zoals dat gaat.

#

We hebben in totaal in een stuk of vijf B&B's en hotelletjes geslapen. Allemaal prima. Een bed, een douche, een raam dat open kon - meer heb ik eigenlijk niet nodig. Alhoewel, het eten ... dat was een ander verhaal. Ze houden daar van vet, van deeg en saus. Dikke saus. Alles werd een soort eetbare deken. Geen aanrader voor iemand met een gevoelig darmstelsel, zoals ik. Zeker niet als je op vakantie bent en het toilet niet altijd binnen handbereik is.

Gelukkig hadden we in de B&B's toegang tot een keuken. Dat werd mijn redding. Even zelf iets maken. Niks bijzonders - een omelet, een pastaatje - maar het gaf een gevoel van controle.

Het was een prettige tijd, dat moet ik toegeven. Maar ik hoef niet meer terug naar dat deel van Engeland. Sterker nog, ik hoef überhaupt niet meer naar Engeland. Niet dat ik iets tegen Engeland heb. Helemaal niet. Ze hebben daar aardige bomen en een mooie woorden voor zachte gevoelens. Maar zo'n reis duurt weken, want voor minder doe je het niet. En voor iemand als ik, een licht gestoorde neuroot met een voorkeur voor schaduw, is dat net iets te lang.

'Een lang weekend' - dat vind ik een mooie term. Het dekt de lading. Lang genoeg om iets mee te maken, kort genoeg om niet van jezelf te vervreemden.

Gisteren zijn we thuisgekomen, maar morgen vertrekken we alweer naar Drenthe. Voor één dagje. Even op ademkomen doen we overmorgen wel. Mijn vriendin heeft haar oog laten vallen op een vakantie-huisje. Om deze te kopen. Ze is er serieus over. We zijn al vaker in dit soort avonturen beland - bezichtigingen, gesprekken met makelaars, twijfels bij de oprit. Nooit is het wat geworden. Niet omdat haar eisenlijstje onredelijk is, maar omdat ze een plek zoekt met een *gevoel*. En dat kun je niet kunstmatig oproepen of afdwingen bij het tuinhek.

Je voelt het, of je voelt het niet. Tot nu toe was het vooral het tweede. Zelf heb ik niets met het idee van een eigen vakantiehuisje. Maar ik ga mee. Omdat ik van haar hou, en omdat je beter samen kunt verdwalen dan alleen. Zoiets.

#

Even iets heel anders.

Ik heb een nicht. Dat is op zich niets bijzonders. Iedereen heeft wel ergens een nicht, of een neef. Ze horen bij het leven zoals regen hoort bij de herfst. En soms, als een neef zich als een nicht gedraagt of omgekeerd, krijg je van die vreemde gesprekken die nergens naartoe gaan. Maar dit terzijde.

Mijn nicht dus. Ik kan prima met haar en zij met mij.

Ze leeft streng. Veganistisch, maar niet zomaar. Ze gaat zelfs met een loop langs de etiketten van wat er in de schappen van de biowinkels ligt, op zoek naar verboden E-nummers. Alles moet zuiver zijn. Brood, groente, kruiden, de kiwibonen uit Valencia. Ze heeft een enorm waterfilter in haar keukentje, naast de groene zeepjes en de stenen wasbol. Ik wist niet dat je Nederlands drinkwater moest filteren. Maar zij wist dat wel.

Die stenen wasbol, heb ik begrepen, doe je in de wasmachine, en dan was je zonder zeep. U snapt mijn argwaan.

Maar toen kwam de kanker.

Longen. En hersenen. Een dubbele aanval. Ze is vijf jaar jonger dan ik. Ik kon het niet rijmen. Die toewijding, dat bewuste bestaan. En dan ineens deze ziekte die nergens op wacht. Als het leven een optelsom was, dan klopte het niet meer.

Ze ligt nu in het ziekenhuis. Bestraling. Chemotherapie. Ze zeggen dat het aanslaat. De tumoren slinken, melden de medici. Smelten als sneeuwballen in een tropenzon. Misschien gebeurt daar iets groots, denk ik dan. Iets wat sterker is dan we dachten. Een wonder. Een biologisch verantwoord wonder. Nou, ja, en wat chemo.

Ikzelf heb er een beetje op losgeleefd. Alcohol en snacks, vet en vlees en overall teveel van. Nu is mijn gezondheid niet helemaal je dat, maar gezien het misbruik en de afgelegde kilometers mag ik niet klagen. Mijn lijf draagt de sporen, maar het doet het nog. Op een paar maagtabletten na ben ik een vrij man.

Soms denk ik aan Boeddha. Aan die uitspraak. 'Je bent wat je denkt.' Hij zou dat gezegd hebben op een vrijdagmiddag, na het nuttigen van een kommetje rijst. Een paar adepten zaten rondom hem en vroegen om een wijsheid. En toen kwam hij met die uitspraak. Misschien had hij gelijk. Gedachten zijn het begin van alles. Van het goede. Van het slechte. Van ziekte. Maar ook van genezing. En ergens, onder de oppervlakte van alles wat we begrijpen, geloof ik dat.

#

Vanochtend werd ik wakker van een enorm lawaai. 'Wat is dat nu?' Ik kon het niet thuisbrengen. Het leek of de Engelse wolken uit de Engelse luchten vielen en zich opstapelden in de tuin van onze B&B. (We zitten, ter informatie, voor dit verhaaltje weer even in Engeland. Ik weet dat u zulke sprongen in de tijd aankunt, anders zou ik ze niet nemen).

Een beetje verward en ook lichtelijk geïrriteerd - want je wilt in je vakantie ook wel eens een keer uitslapen - stapte ik uit bed. Keek uit het raam. Geen wolkje in de tuin. Dus dat was het niet. Wat dan wel? Het was best een indrukwekkend geraas geweest. Na een verdere inspectie van het huisje, waar ik geen aanwijzingen kon vinden, besloot ik dat ik het gedroomd moet hebben. De Engelse nachtlucht - redeneerde ik - moest iets bevatten waardoor je luide dromen krijgt. Tijdens het koffiezetten - want dat doe je als je uit bed stapt - zette ik mijn laptopje aan, om even naar het nieuws uit Nederland te luisteren. Toen werd me de bron van het lawaai duidelijk. Het kabinet was gevallen. Loud and clear.

Dat dit tot hier te horen is, dacht ik nog. Na iets meer dan elf maanden was het dan zover. Kabinet Schoof ten einde. Eigenlijk had ik het al vanaf de eerste dag zien aankomen - of beter gezegd: gevoeld. En wie niet.

#

Mijn tuinkabouter - die ik nog niet aan u had voorgesteld en in mijn tuin in Nederland woont - en daar voor de varens zorgt - had het